

מראי מקומות - פסחים

צג.

חיוב חטאת במבטל קרבן פסח, אולם נפק"מ לענין אם הזיד באחד ושגג בשני, שלדעת רבי חייב כרת, אי נמי לגר שנתגייר בין הפסחים. וכתב האבי עזרי (קרבן פסח פ"ה ה"ג ד"ה והנה הרמב"ם), ששיטת רש"י (בד"ה תשלומין) שאף לרבי נתן (וכ"ש לרבי) אם הזיד בראשון חייב כרת, אפילו אם עשה השני. אמנם שיטת הרמב"ם היא שלעולם כל שעשה השני פטור מכרת.

וביאר האבי עזרי ששיטת הרמב"ם שחיוב הכרת הוא על שניהם ביחד, מי שלא עשה הפסח כלל, על כן אי אפשר לחייבו על מה שלא עשה הראשון אם אכן עשה השני. ונפק"מ לענין גר שנתגייר וקטן שהגדיל בין הפסחים, שאף שלרבי חייבין גם על מה שלא עשה את השני גם אם לא היה חייב בראשון, כיון שהוא רגל בפני עצמו, אבל אם היה פטור מהראשון, הרי זה כמו טמא בראשון, שסובר הרמב"ם שאף אם הזיד ולא עשה השני פטור מכרת, וא"כ הוא הדין גר שנתגייר וקטן שהגדיל. אולם הביא דעת המנחת חינוך (מצוה ש"פ), שגר שנתגייר בין הפסחים ולא עשה השני, חייב כרת.

ד. וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים

פסק הרמב"ם (ק"פ ה', ז') שקטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני, אבל אם שחטו עליו בראשון, פטור. והקשה הכסף משנה, שהרי בפסח ראשון לא היה בר חיובא, ואיך נפטר על ידי הבאת הקרבן פסח בראשון. והר"י קורקוס ביאר שכיון שריבתה תורה קטן שיכולים לשחוט עליו ולמנותו, נפטר הוא בכך.

ובחידושי הגר"ח (על הרמב"ם שם) ביאר, שמלבד מצות קרבן פסח, יש גם דיני קרבן פסח, דהיינו, מה שהוא קרבנו וקרב עבורו ועולה לו, ובחרש שוטה וקטן לא מצוינו אלא שאינם בני מצוות, אבל אינם מופקעים מעצם הדינים, ואף אם הם מופקעים ממצות הפסח, אבל מ"מ בני קרבן פסח נינהו, ופסחם קרב עליהן, ועולה להם לשם פסח ככל הקרבנות שעולין לבעליהן. על כן, אף אם נאמר שלא היה בהקרבנות קיום מצוה כלל, מכל מקום מאחר שקיים דין הקרבנות, שוב אין עליו עוד חובת פסח, משא"כ לענין אכילת מצה וכדו', כיון שכל הדין שיש במצה הוא קיום מצוה, כל שאינו בר חיובא בשעת האכילה כגון שאכל בעודו קטן, אם הגדיל בתוך זמן החיוב, חייב הוא לאכול שוב מצה, כדי לקיים מצות אכילת מצה.

ה. אי נמי קרבן ד' לא הקריב במועדו בשני

פירש רש"י, 'כי' משמש בד' לשונות, וכאן הוא מלשון 'אי'. וביאר הרש"ש, שכוונת הגמרא לדרוש ה"כ בלשון 'או' והכוונה ל'אם', שכשם שמצינו 'או' שהכוונה 'אם', כך יש 'אם' שהכוונה 'או', עיי"ש.

א. אלא אם כן למה נאמר בדרך רחוקה

לפוטר מן הכרת וכמאן דאמר הורצה

פירש רש"י, שאין לפרש הפסוק שאם רוצה לעשות לא יעשה, שהרי הוא בדרך רחוקה. ואין לפרש הכוונה שלא ישלח פסחו וכדבר ששת, שהרי תנא זה על כרחך סובר כרב נחמן, משום שלרב ששת צריך את דרך רחוקה לומר דאי בעי לא תעביד. ויש לעיין, שלכאורה גם מהמשנה יש לדקדק כן, שכתוב למה נאמר דרך רחוקה, לפוטרו מן הכרת, ואילו לרב ששת בא לומר דאי בעי לא תעביד. ופירשו התוס' שמהמשנה אין ראייה, שיש לומר שבאמת אי בעי לא תעביד, ואם זרק לא הורצה, אלא שאגב הסיפא שכתוב חייבים נקט ברישא פטורין.

והבעל המאור (יט. בדפיו) תירץ באופן אחר, שבברייתא נקטו 'לפוטרו' מן הכרת, בלשון יחיד, ועל כרחך מדובר רק על אחד, ולהשמיענו משמעות יתירא בדין זה, מדנקט רק אחד, וע"כ מה שהקשתה הברייתא למה נאמר טמא, שבושא הוא, והכוונה לדרך רחוקה, וע"כ הכוונה לפטור מן הכרת, וכמ"ד הורצה. אבל במשנה שנקט 'פטורין' מן הכרת, יש לפרש שמדובר על שניהם, ובאו לומר שהתורה פטרה את שניהם מן הכרת, ובשניהם אם זרק לא הורצה.

והראב"ד כתב שהמשנה נקטה טמא ודרך רחוקה ביחד, ללמד שדינים שוה, ומה שנקטה פטורין מכרת, ה"ה שיכלו לומר שאי בעי למעבד לא שבקינן, וחדא מתרי נקט.

ב. לא קשיא הא רבי יוסי הא רבי יהודה ורבי שמעון

הקשה הצ"ח, כשם שהקשו סתירה בין הברייתות לענין זבות ומצורעות ונדות, כך גם יש להקשות סתירה לענין שוגגין אנוסין ומזידין, ומדוע לא הקשו כן. ותירץ, שמזידין שוגגין ואנוסין אין צריכים שום ריבוי, דבשלמא לענין טמאים, י"ל שכיון שלא היו ראויים בראשון, אינם ראויים גם בשני, לפי ששני תשלומין של ראשון הוא, על כן היינו סבורים שאף שריבתה התורה טמאים לנפש, אבל שאר טמאים לא, לכך הוצרכו לפסוק איש איש. אבל מזידין שוגגין ואנוסין, שהם ראויים בראשון, אין סברא למעטם בשני, ולכך אין צריך פסוק לרבותם, וממילא אין להקשות סתירה בין הברייתות לענין מזידין שוגגין ואנוסין, לפי שהברייתא הראשונה שמנתה את אלו שעושיין את השני מנתה גם שוגגין אנוסין ומזידין, שודאי גם הם עושיין את השני, משא"כ הברייתא השניה, שאמרה יכול לא יהיו עושיין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה, זבין ומצורעים ובוועלי נדות מנין, לא הזכירה שוגגין אנוסין ומזידין, לפי שלא היה הוה אמינא למעטם.

ג. חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי

פירש רש"י, שאף שאין שייך שתי מיתות באדם אחד, וגם אין